

Проблеми соціально-економічного розвитку малих міст івано-франківської області

С.Д. Щеглюк, к.е.н., М.М. Вишиванюк

Інститут регіональних досліджень НАН України

79026 Україна, м. Львів, вул. Козельницька, 4

У процесі історичного розвитку малих міст України сформувалася низка проблем, які вимагають ґрунтовного вивчення та ефективного системного вирішення. На думку С.Шульц, малі міста, одночасно перебуваючи в зоні впливу великих міст, створюватимуть відповідно свою зону впливу на оточуючі території, зокрема сільські. Серед головних проблем у науковій літературі виділяється ігнорування потреб малих міст у їхньому фінансуванні, які при формуванні держбюджету практично не враховуються, загострення екологічних проблем, дефіцит робочих місць і найважливіших життєво необхідних ресурсів. Вивченню проблемам розвитку малих міст присвячені праці Є. Андрієнка, О.Бойко-Бойчука, С.Шульц, та ін.

Однак на нашу думку, вони висвітлюють окремі проблеми розвитку малих міст, наголошуючи на пріоритетності їх вирішення. Ми ж розуміємо, що всі проблеми у функціонуванні міста взаємопов'язані і не є сумарною сукупністю проблем, а проявляються у їх синергетичній взаємодії.

Проблеми забезпечення ефективного соціально-економічного розвитку малих міст регіону як головних точок опорного каркасу регіону лежать у кількох площинах: соціально-економічній, фінансовій, екологічній, культурній, управлінській, нормативно-правовій (або інституційній), інформаційній, архітектурно-містобудівній, земельній, транспортній, інноваційній. Головною метою вирішення проблеми розвитку є забезпечення зростання якості життя населення, а відтак – і забезпечення зростання ролі малих міст у внутрішньорегіональному просторі. Комплекс окреслених проблем розвитку властивий не лише малим містам Івано-Франківської області, а й для інших малих міст України. Проте, виявлення проблем розвитку і пошук шляхів їх подолання є процесом динамічним та чітко локалізованим у просторі й часі. А тому, вирішення проблем кожного малого міста є індивідуальним способом їх

розв'язання. Генерація ж можлива лише на рівні окреслення проблем розвитку. Пошук напрямів вирішення залежить від особливостей стану проблем, можливостей, загроз і ризиків при їх розв'язанні для конкретного малого міста зокрема. Для виявлення регіональних головних проблем розвитку малих міст пропонуємо їх класифікувати за сферами прояву даних проблем з метою детального вивчення та розробки механізму їх вирішення.

У соціально-орієнтованій ринковій економіці пріоритетом є соціальна справедливість над економічною ефективністю. Тому, поділ на проблеми розвитку ми здійснювали із урахуванням принципу пріоритетності для розвитку населення у місті.

Нами виділено десять головних блоків проблем соціально-економічного розвитку малих міст: соціальні; економічні; фінансові; транспортно-комунікаційні; інформаційні; екологічні; містобудівні; земельні; управлінські; інституціональні.

До блоку основних **соціальних проблем** ми відносимо: асиметричний ринок праці із чітко вираженою обмеженою пропозицією. Це спричиняє певні загрози у розвитку суспільства: зростання безробіття, тіньового ринку зайнятості, збільшення економічної та соціальної маргіналізації серед мешканців малих міст; обмежений доступ до освітніх послуг (від дошкільної та вищої освіти); низька якість охорони здоров'я та відсутність підтримки здорового способу життя населення; недотримання соціальних стандартів; низький рівень соціального розвитку; низький рівень забезпеченості населення комунальними послугами, недорозвиненість інженерної інфраструктури тощо. Отже, саме їх вирішення потребує невідкладних дій місцевої та регіональної влади, представників бізнесу, еліти та населення.